

DECYZJA NR 1057/2013

Na podstawie przepisów art. 89 pkt. 2, art. 91 ust. 4 pkt. 3 i 4, art. 9 ust. 1 oraz 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 - ze zm.), w trybie art. 104 w związku z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 1960 r. Nr 30, poz. 168 - ze zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

orzeka:

Pkt. 1/ Wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego układ urbanistyczny KOLONII PROFESORSKIEJ, powstały w I. 20-tych XX w. - położony w Warszawie w obszarze ograniczonym ulicami: od płn. ul. Górnośląską – od wsch. ul. Hoene -Wrońskiego – od zach. ul. Myśliwiecką oraz od pld. ograniczony pld. granicami działek ew. o nr 21 oraz 22 z obrębu 5-06-09; granice zabytkowego obszaru oznaczono kolorem zielonym na załączniku graficznym będącym integralną częścią niniejszej decyzji.

Pkt. 2/ Umorzyć postępowanie prowadzone w sprawie wpisu do rejestru zabytków w/w układu urbanistycznego w odniesieniu do części obszaru określonego w zawiadomieniu z dnia 6 kwietnia 2009r; obszar, co do którego postępowanie podlega umorzeniu, położony jest w graniach posesji oznaczonych adresami: Górnośląska 14, 15, 16 oraz 31; Myśliwiecka 6; Hoene –Wrońskiego 1.

Pkt. 3/ Nie wpisać do rejestru zabytków otoczenia w/w kolonii

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 23 kwietnia 2010 roku Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków (MWKZ) wpisał do rejestru zabytków nieruchomości, wraz z otoczeniem, przedmiotowy układ urbanistyczny. MWKZ wskazał, w oparciu o art. 3 pkt. 1 oraz art. 3 pkt. 12 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku (zawierającymi definicję legalną zabytku oraz układu urbanistycznego), iż komponentami założenia, stanowiącymi o jego szczególnych wartościach zabytkowych, są: wewnątrzsiedlowe układy liniowe (ulica Profesorska, plac rekreacyjno-gospodarczy i „sięgacze” - wytyczone w oparciu o zachowaną parcelację obszaru na 19 nieruchomości gruntowych); 18 budynków mieszkalnych tworzących zespół budowlany osiedla; ogrody istniejące przy poszczególnych posesjach oraz pozostałe historyczne formy zagospodarowania zabytkowej przestrzeni tj. ogrodzenia, mury oporowe, latarnie uliczne, nawierzchnie (kamienna kostka – ul. Profesorska). Przedmiot i zakres ochrony konserwatorskiej uszczegółowiono na załączniku graficznym. Jako na podległe ochronie MWKZ wskazał również na układy urbanistyczne ulic: Górnośląskiej, Myśliwieckiej (w oznaczonych fragmentach) oraz ul. Hoene - Wrońskiego, stanowiące bezpośrednią ramę założenia kolonii wraz z alejowymi nasadzeniami drzew (dęby szypułkowe i klony jesionolistne) i latarniami ulicznymi (szt. 5 – ul. Górnośląska, 9 – ul. Hoene-Wrońskiego, 2 –ul. Profesorska).

Równocześnie MWKZ umorzył postępowanie w odniesieniu do obszaru położonego poza obszarem Kolonii Profesorskiej. Treść zawiadomienia z dnia 6 kwietnia 2009 o wszczęciu postępowania w sprawie wpisu do rejestru tegoż założenia uszczegółowiono załącznikiem graficznym zawierającym oznaczenie granic obszaru oraz poszczególnych zabudowań o charakterze zabytkowym. Należy wskazać, iż tak zdefiniowany obszar jest znacznie rozleglejszy niż rzeczywisty, historycznie określony zasięg Kolonii Profesorskiej, faktycznie zlokalizowanej wyłącznie w widłach ulic Hoene – Wrońskiego i Myśliwieckiej, a od północy ograniczonej ul. Górnośląską, co zadecydowało o wyłączeniu z zakresu oddziaływania decyzji MWKZ z dnia 23 kwietnia 2010 roku części obszaru określonego w przywołanym zawiadomieniu (tj. terenu posesji położonych poza granicami układu, oznaczonych adresami: Górnośląska 14, 15, 16 oraz 31; Myśliwiecka 6; Hoene –Wrońskiego 1/Myśliwiecka 8). Obok osiedla profesorskiego, w północnej pierzei ulicy Górnośląskiej (d. Górnej), powstały wielkogabarytowe domy mieszkalne (kamienica proj. M. Lalewicza oraz bursa dla studentek proj. K. Jakimowicza), zaś w południowym krańcu obszaru oraz po wschodniej stronie ulicy Rozbrat zrealizowano trzy kompleksy oświatowe (gimnazjum żeńskie proj. R. Gutta, szkoła męska – modelowe gimnazjum im. S. Batorego proj. T. Tołwińskiego oraz Miejska Szkoła Sztuk Zdobniczych – budynek pierwotnie przewidywany na bursę słuchaczek seminariów nauczycielskich, proj. K. Tołłoczki). W odniesieniu do ww. budynków możliwe jest ustanowienie ochrony konserwatorskiej na mocy odrębnych decyzji administracyjnych za wyjątkiem już wpisanych do rejestru zabytków budynków przy ul. Górnośląskiej 14 (decyzja z dnia 20 czerwca 1973 roku), Górnośląskiej 16 (decyzja z dnia 20 czerwca 1973 roku) oraz zespołu budowlanego Liceum im. Stefana Batorego przy ul. Myśliwieckiej 6 (decyzja z dnia 28 czerwca 2010 roku).

Wobec rozstrzygnięcia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA) z dnia 25 listopada 2011 r., uchylającego decyzję Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MK i DN) z dnia 28 lutego 2011 roku r., wspomniana decyzja MWKZ z dnia 23 kwietnia 2010 roku, została wyeliminowana z obrotu prawnego. WSA nie podważył zasadniczego poglądu organu odwoławczego, iż zaskarżona decyzja organu pierwszej instancji spełnia wszystkie kryteria przewidziane przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wskazał jednakże na naruszenie przepisów proceduralnych uzasadniające uchylenie decyzji organów obu instancji tj. art. 10 § 1, 61 § 4 oraz 107 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego. WSA zauważył, iż w toku postępowania jego przedmiot został rozszerzony o otoczenie zabytku, którego część - tj. wskazany fragment ulicy Myśliwieckiej - położony jest poza obszarem oznaczonym na załączniku o wszczęciu postępowania z dnia 6 kwietnia 2009 roku. O „rozszerzeniu” zakresu postępowania strony nie zostały powiadomione, a taki przedmiot sprawy wynikł dopiero z rozstrzygnięcia zawartego w decyzji. Uprzednio MKiDN w swej uchylonej decyzji ocenił, iż MWKZ zasadnie przyjął konieczność wpisania do rejestru zabytków otoczenia przedmiotowego układu urbanistycznego w granicach wskazanych w zaskarżonej decyzji, sanując tym samym uchybienie organu konserwatorskiego w zakresie przedstawienia przesłanek uzasadniających przyjęte rozstrzygnięcie.

Obecnie MWKZ ponownie podkreśla, iż rozpatrując zakres prawnej ochrony oparł się na ww. dokumentacji studialnej

(w posiadaniu Stołecznego Konserwatora Zabytków) oraz posiadanej dokumentacji ewidencyjnej (karty zabytków architektury i budownictwa, wykonane w okresie od 1980 do 2004 roku). Opracowanie studialne zawiera omówienie ukształtowania zabytkowego założenia, przygotowane w oparciu o źródła kartograficzne i projektowe, oraz prezentację zabudowy, wraz z materiałem ikonograficznym i dokumentacją fotograficzną. W polu zainteresowania autorów znalazły się także walory krajobrazowo – przyrodnicze obszaru. Warto również zaznaczyć, iż charakterystykę architektury kolonii dała uprzednio J. Roguska w następujących opracowaniach: *Projekt domu własnego architekta w warszawskiej Kolonii Profesorskiej* (w: De Gustibus. Studia ofiarowane przez przyjaciół Tadeuszowi i Stefanowi Jaroszewskiemu z okazji 65 rocznicy urodzin, Warszawa 1996) oraz *Kolonia Profesorska na Warszawskiej Skałce – geneza, historia, zagadnienia przekształceń* (w: Prace Naukowe Wydz. Arch. PW, t. 1, 1999-2000, s. 196-191). W kwietniu 2010 oraz sierpniu 2013 r. wykonano bieżącą dokumentację fotograficzną terenu założenia, zaś materiał ikonograficzny jest ogólnie dostępny w domenie publicznej.

Historia kolonii (zlokalizowanej w widłach ulic Hoene – Wrońskiego i Myśliwieckiej) sięga lat. 20tych XX w. tj. okresu silnego rozwoju budownictwa spółdzielczego w Polsce. Do tego czasu przestrzeń, której wschodnią granicę stanowiła ulica Rozbrat (wytyczona ok. 1770r.), z racji swego naturalnego ukształtowania pozostawała nieurbanizowana, rozciągały się tu nieużytki i sady porastające strome zbocze skarpy, a najbliższą zabudowę stanowił kompleks koszarowy położony w pobliżu Łazienek. Stymulatorem dla licznie powstających, zwłaszcza przed 1929 rokiem, kooperatyw mieszkaniowo – budowlanych (m.in. „Spółdzielni Mieszkaniowej Profesorów Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej”) była możliwość przejęcia komunalnych gruntów na dogodnych zasadach dzierżawy lub wykupu, a także ustawowo dozwolona zasada udzielania pożyczek w wysokości 95% kosztorysu.

Przypuszcza się, iż autorem planu parcelacyjnego Kolonii Profesorskiej był Kazimierz Tołłoczko lub Antoni Jawornicki. Przewidziano 18 posesji oraz przestrzeń wspólną tj. plac i uliczkę Profesorską wraz z sięgaczami. Poszczególne domy własne architektów lub domy przez nich projektowane dla kolegów artystów i inżynierów, ustawione do ulic tak kalenicowo jak i szczytowo, o zróżnicowanych bryłach są wysokiej klasy przykładami realizacji stylu narodowego, w których zawarto reminiscencje baroku i klasycyzmu polskiego.

W obrębie zasadniczej stylistyki „narodowej” każdy z domów posiada indywidualny wyraz architektoniczny wynikający z preferencji właściciela (ul. Górnośląska: nr 43 – arch. Cz. Przybylski, Górnośląska nr 41 – arch. M. Lalewicz, nr 39 – arch. W. Michalski, nr 37 – arch. Z. Mączyński, nr 35 – arch. T. Zieliński, nr 33 – arch. Cz. Domaniewski; Hoene – Wrońskiego: nr 3 – grafik. E. Bartłomiejczyk, nr 7 – K. Jankowski, nr 9 – J. Seredyński; Profesorska: nr 4 – mierniczy A. Ponikowski; nr 6 – arch. W. Matuszewski; Myśliwiecka: nr 18 – arch. O. Sosnowski, nr 16 – arch. A. Jawornicki, nr 14 – K. Tołłoczko, nr 12 – arch. R. Świerczyński, nr 10 – malarz Z. Kamiński). Z przyjętej stylistyki wyłamywała się jedynie funkcjonalistyczna willa arch. R. Gutta (Hoene – Wrońskiego 5) oraz „normandzki dom wiejski” arch. A. Gravier (Profesorska 3). Dotychczas prawną ochroną konserwatorską z mocy decyzji o wpisie do rejestru zabytków objęte zostały budynki zlokalizowane przy: ul.

Górnośląskiej 33 (decyzja z dnia 29 listopada 1995r.), ul. Hoene – Wrońskiego nr 9 (decyzja z dnia 17 lutego 1992r.), nr 7 (wraz z ogrodem, decyzja z dnia 2 września 1992r.), nr 5 (wraz z ogrodem, decyzja z dnia 25 listopada 1977r.), ul. Myśliwieckiej 12 (decyzja z dnia 6 września 1988r.), nr 16 (decyzja z dnia 11 marca 2010 roku), nr 18 (wraz z ogrodem, decyzja z dnia 29 marca 1999r.) oraz Profesorska 3 (wraz z ogrodem, decyzja z dnia 6 września 1988r.). Dwie ostatnie z wymienionych willi odbiegają swą obecną formą architektoniczną od pierwotnej, tak z uwagi na sposób odbudowy ze znacznych zniszczeń II wojny światowej (dot. Myśliwieckiej 18) jak i współczesne, daleko idące modernizacje (dot. Profesorskiej 3).

Kolonia Profesorska usytuowana malowniczo na zboczu skarpy skomponowana została zgodnie z popularną koncepcją „miasta– ogrodu”. Należy zaznaczyć, iż osiedle odgródzone od ulicy i zamykane na noc stanowiło swoistą enklawę stworzoną dla małej społeczności rodzin inteligentnych związanych ze środowiskiem akademickim. Wewnętrzna uliczka oraz sięgacze umożliwiały swobodną międzysąsiedzką komunikację, a komfort życia potęgowały starannie zaprojektowane, modernistyczne ogrody. Niestety przekształcenia dokonane po 1945 roku doprowadziły do częściowej utraty walorów oryginalnego projektu (m. in. aneksja fragmentów przestrzeni wspólnych w tym części sięgaczy, nieumiejętna rozbudowa domku stróża (Profesorska 4a), zatarcie pierwotnej kompozycji ogrodów). Ostatnio, poczynawszy od 2009r., prowadzono prace budowlane na posesjach położonych przy: ul. Hoene –Wrońskiego 3 (remont i przebudowa), Hoene –Wrońskiego 5 (remont i przebudowa), Górnośląskiej 37 (wzmocnienie konstrukcji) oraz Profesorskiej 4 (remont i przebudowa). Wskazane prace nie wpłynęły jednak deprecjonująco na charakter przestrzeni urbanistycznej kolonii.

1/ MWKZ zaznacza, że przepis zawarty w art. 6 obowiązującej ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami umożliwia wpis zabytku do rejestru zabytków bez względu na stan zachowania tegoż zabytku. Wartości zabytkowe nie są niezmiennie i mogą ulec – czasami znacznemu – zmniejszeniu (szczególnie w przypadku materii organicznej jaką jest zieleń podlegająca nieuchronnemu procesowi obumierania) i związanej z powyższym konieczności rewaloryzacji tj. uczytelnienia wartości zabytkowych. Warto także poczynić uwagę, iż zakres ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego, moderowany przez orzecznictwo Sądów, wywodzony jest z konieczności ochrony wartości niematerialnej tj. koncepcji , jaka ukształtowała zabytkową przestrzeń rozumianą jako utwór. Artykuł 3 pkt. 12 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje układ urbanistyczny, jako przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym sieci ulic lub sieci dróg. Innymi słowy układ urbanistyczny to świadomie ukształtowany zbiór komponentów naturalnych (fizjograficznych), przetworzonych (przyrodniczych) i wytworzonych (budowlanych). Obok koniecznej do zachowania wartości niematerialnej wzmożonej ochronie podlegają jedynie te zabytki nieruchome wchodzące w skład zabytkowego układu, które posiadają samoistną wartość zabytkową (zewidencjonowane jako zabytki architektury i budownictwa w formie karty ewidencyjnej/karty adresowej lub/i wpisane do rejestru zabytków nieruchomych).

Aczkolwiek wpis układu urbanistycznego (tak jak i zespołu budowlanego) nie jest równoznaczny z indywidualnym, uzgodnienia z organem konserwatorskim wymagają wszelkie działania mogące mieć wpływ na charakter lub formę „wyróżnionej” przestrzeni urbanistycznej lub/i „wyróżnionego” zespołu, a zatem znajduje tu zastosowanie m.in. art. 36 ust. 1 ustawy. Zaznaczyć tu należy, iż wpływ na kształtowanie się praktyki ochrony zabytków ma orzecznictwo, przy czym jest ono niejednoznaczne w odniesieniu do problematyki zabytkowych układów urbanistycznych. Zasadniczo uznaje się, iż uzgodnieniu podlegają wyłącznie działania w obrębie architektury zewnętrznej danego budynku, tak zabytkowego, jak i współczesnego lecz zlokalizowanego w tymże obszarze. Dotyczy to w szczególności remontu budynku (w tym zmiany kolorystyki), jego rozbudowy, przebudowy, z sytuacją „graniczną” - czyli rozbiórką włącznie. Również w praktyce ochrony zabytkowych zespołów budowlanych ma miejsce podobna korelacja zakresu ochrony konserwatorskiej z przewidzianą ewentualnymi zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie dotycząca wnętrza tychże budowli, które – jak już wskazano - w celu rzeczywistego wzmocnienia ochrony konserwatorskiej winny być indywidualnie wpisane do rejestru zabytków.

2/ Zgodnie z art. 3 ust. 15 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami otoczenie to teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Z przywołanej definicji wynika, że wpis do rejestru zabytków otoczenia ma charakter fakultatywny i subsydiarny względem wpisu do rejestru zabytków samego zabytku, a jego celem jest poszerzenie i zintensyfikowanie ochrony nieruchomości zabytkowej wpisanej do rejestru (vide art. 36 ust. 1 pkt. 2 i 11 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Organy konserwatorskie dokonując wpisu do rejestru zabytków, a zatem ograniczając prawo własności, nie mogą ustalać wielkości obszaru chronionego w sposób dowolny. Przyjęta zasada proporcjonalności zobowiązuje również do uwzględnienia korelacji zasad ochrony zabytków z rozwojem organizmu miejskiego. Wpis otoczenia zabytku - zwłaszcza w odniesieniu do terenu już trwale zagospodarowanego - nie zapewni ochrony wartości widokowych zabytku, poprzez zachowanie unikalnego „historycznego” ładu przestrzennego, gdyż tymże regulacjom służą najpełniej ustalenia prawa miejscowego. Taki wpis nie może być traktowany jako zastępczy względem ustaleń prawa miejscowego. To przesądza o uznaniu braku zasadności obejmowania ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków otoczenia układu urbanistycznego Kolonii Profesorskiej.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, bądź użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. b i e w/w ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi. Z uwagi na zachowane (opisane

powyżej) wartości historyczne, artystyczne i naukowe układ urbanistyczny Kolonii Profesorskiej odpowiada definicji legalnej zabytku zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - mówiącej, iż zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części i zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową - zostaje wpisany niniejszą decyzją do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego i podlega ochronie prawnej.

Jednocześnie MWKZ – z obiektywnych powodów uznanych już w uchylonej decyzji własnej - umarza postępowania administracyjne w zakresie określonym brzmieniem sentencji niniejszej decyzji. Zgodnie z art. 105 § 1 KPA gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom, na podstawie art. 127 K.p.a, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego urzędu (na adres: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, 00-373 Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20) zgodnie z art. 129 § 2 K.p.a w terminie 14 dni od doręczenia przedmiotowej decyzji. W myśl art. 130 § 2 K.p.a wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

Niniejsza decyzja podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, na podstawie art. 49 K.p.a. oraz art. 94 ustawy z dnia 23 sierpnia 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

UWAGA, NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW JEST NADAWANY PO STWIERDZENIU OSTATECZNOŚCI NINIEJSZEJ DECYZJI

Załączniki:

1. załącznik graficzny
2. pouczenie o skutkach wpisu zabytku do rejestru zabytków

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW

Rafal Nadolny
Rafał Nadolny

Otrzymują:

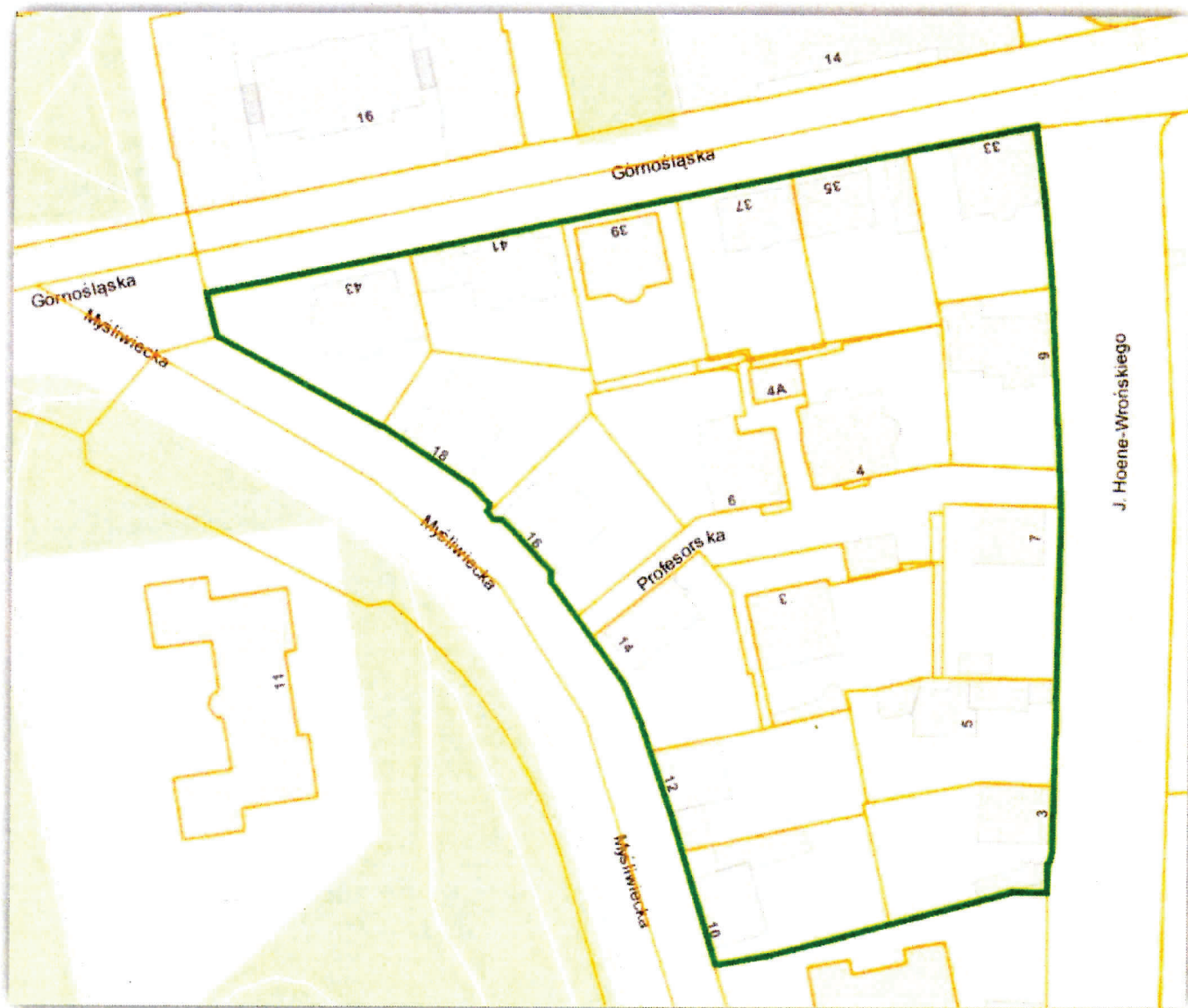
1. Prezydent m. st. Warszawy, Warszawa, Pl. Bankowy 3/5
2. 3 x Urząd m. st. Warszawy w dzielnicy Śródmieście, Warszawa ul. Nowogrodzka 43 (Burmistrz, Zarząd Dzielnicy, Architektura)
3. Urząd m. st. Warszawy - Biuro Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa, Pl. Starynkiewicza 7/9
4. Strony postępowania – w drodze obwieszczenia, albo w inny przyjęty w Warszawie sposób publicznego ogłaszania
5. 3 x WUOZ aa (nr rej.,teczka obiektu, NID)

Do wiadomości:

1. Urząd m. st. Warszawy - Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków, Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20
2. Urząd m. st. Warszawy Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego, Warszawa, Pl. Defilad 1
3. Urząd m. st. Warszawy - Zarząd Dróg Miejskich, Warszawa, ul. Chmielna 120

KONTAKT:022 44 30 400

Załącznik nr 1 do decyzji MWKZ nr *1057*/2013 z dnia *17* września 2013 r.
(znak pisma: WD. 4164-53/1/09) wpisującej do rejestru zabytków nieruchomych województwa
mazowieckiego układ urbanistyczny KOLONII PROFESORSKIEJ.
Granice układu wpisanego do rejestru zabytków oznaczono na poniższym planie linią w kolorze zielonym.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
tel. 22 44 30 400, fax: 22 44 30 401
www.mwzkz.pl
-1-

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
Rafał Nadolny
Rafał Nadolny

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH

zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 roku Nr 162, poz. 1568 - z póź. zm.)

Art. 12. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Art. 27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Art. 28. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art. 29. 1. Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającego cechy zabytku, mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.

2. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
- 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

(...)

4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 38. 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku;
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją;
- 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 43. Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

Art. 49. 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.

3. W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 76. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 110. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytkowego nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 113. 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

- podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 114. Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 117. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.